

CENA NAROČNINI:

Za eno leto \$2.00
Za ZDA. 3.00
Za pol leta 1.25

Edinost

EDINOST

206 Adelaide St. W.

Toronto, Ont.

Entered as second class matter at
the Post Office Dept. Ottawa.

NEODVISNO GLASILO KANADSKIH SLOVENCEV

Vol. 2. No. 13.

Price 5.

TORONTO, ONTARIO PETEK, 15 JANUARJA, 1943.

Cena 5c.

Leto 2 Štev. 13.

MLADINSKI KONGRES V JUGOSLAVIJI

Moskva — (ICN) Radio postaja "Svobodna Jugoslavija" poroča iz Jugoslavije: "Dne 27 in 28 decembra se je vršil prvi Mladinski Kongres v Jugoslaviji, kjer se pričakovalo nekoliko sto izvoljenih delegatov iz osvobodjenega in okupiranega teritorija Jugoslavije, tudi delegati Narodne Osvobodilne Armade. Poziv za omenjeni kongres, podpisalo je 52 uglednih mladinskih voditeljev. V svojem apelu mladini Jugoslavije, posebno so naglasili mladino v narodni osvobodilni armadi, kateri zavzema zelo važno vlogo junastva in vdanosti za osvobodjenje.

Da je kongres od posebnega značaja ne samo za mladino, marveč osvobodilno borbo Jugoslavije v splošnem, daje pregled dnevnega reda kongresa, ki so glasi: 1) Mladina v osvobodilni vojni proti fašistični vničevalci naroda. 2) Bratska sloga mladine vseh narodov Jugoslavije in nezlomljivo edinstvo v oboroženi borbi z mladino Sovjetske Nije za sigurnost zmage. 3) Mladina in bodočnost rojstne domovine".

Ista radio postaja o borbi Narodne Osvobodilne Armade v Jugoslaviji poroča: "Po tem ko so zavzeli Ljvno, naši oddelki od druge divizije nadaljujejo ofenzivom po uspešni borbi vzhodno in jugovzhodno od Ljvna, okupirali so šuico in Tomislav —

grad. Sovražnik se je srdito upiral na tem položaju.

V tej borbi njegova sila garnizon od tri tisoč vojakov, je bila razbita. Naspram nepotrjenim podatkom so naši oddelki ob tej priložnosti zaplenili na tucete lažjih in težjih strojníc, ter okrog 100.000 nabojev, eden minomet in raznega drugega vojnega materiala. Sovražnik je pretrpel tudi v moštvi velike izgube. Na naši strani so bile izgube 8 mrtvih in 28 ranjenih. Toda ofenziva se nadaljuje.

Na enem kraju Sanskog Mostva peta divizija Bosanskega Korpusa, vodila je bitko proti Nemcem. Vsak poskus sovražnika, da dobi pojačanje obkoljena fašistična sila, je bil prezuspešen.

Nikola Tesla umrl

Nikola Tesla, najslavnejši iznajditelj sedajnega časa na električnem polju, je umrl dne 7 tg. m. v svojem 86 letu starosti.

Njemu gredo zasluge za brezžičnih poročil, poleg tega je pridobil 700 patentov. Toda umrl brez večje zasluge pri razvoju električne sile.

Nikola Tesla je bil rojen dne 10 julija 1856 v Smiljanu v Liki na Hrvaškem. Njegov oče je bil pravoslavni duhovnik.

SLOVENSKI PARTIZANI OSVOBODILI BRITSKE VJETNIKE

Moskva — Radio "Svobodna Jugoslavija", podaja obširno poročilo o osvobojenju Britskih vojnih vjetnikov v Sloveniji, ko so bili na potu za v Nemčiji. Takoj po osvoboditvi, pridružili so se Narodni Osvobodilni Armadi v Sloveniji, kjer nadaljujejo borbo proti "bele garde" in italijanskega fašizma.

Kaprol Jack Denver, 2nd New Zealand Expeditionary Corps-a, zabil je dovoljenje da naslovi poročilo v svojem imenu svojim prijateljem. Odajna radio postaja "Svobodna Jugoslavija", ustregla je drage volje želji, še posebej s oziranjem na to, da druga narodnost sodelujoča v osvobodilni borbi v Jugoslaviji, poroča o vlogi Draže Mihajloviča. Nje govo poročilo v angleškem jeziku z dne 18 decembra 1942 se glasi:

"Pošiljam vam kratko poročilo. Jast sem dobro in upam, da ste ravno tako tudi vi doma. Posrečilo se mi je, da sem dvakrat ušel. Pri drugi priložnosti in sicer v Ljubljani, poslužila me je res sreča. Zadnjih 12 mesecev se borim proti Italijanov. Drugo poročilo se glasi: "Izkoriščam priložnost bolj obširno poročati in naznani, da sem živ in zdrav. Kaj in kako se je dogodilo z menoj, naj vam navedem. Vjet sem bil v Grčiji dne 28 aprila 1941. Odpeljali nas so v Maribor in nas tam držali zaprte, kot vojne vjetnike. V avgustu istega leta, posrečilo se mi je uiti. Toda ne

za dolgo. Kmalu zatem sem bil ponovno vjet v Zagrebu, namreč aretiran po ustaških. Po preteku treh mesecev zatem, xnovič sem skoval načrt za beg, kar se mi je tudi posrečilo vred z mojimi tremi sodrug, dne 9 decembra 1941. Uspelo nam priti do Ljubljane. Tukaj pa, videč kakoršno koli nemožnost se rešiti, sklenili smo pridružiti se Narodni Osvobodilni Armadi, kjer se točasno nahajamo in vred borimo.

Tretje: Italijanska "kultura". Ako bi le bilo mogoče za angleški in ameriški narod videti na svoje oči, vničevalno delo okupatorskih sil. Videl sem ko so požigali cele vasi, ubijali na tucete naroda, moških, žensk in otrok.

Kajpak — bombardiranje jim gre naravnost v slast neobvarovanih mest in vasi. Cerkve služijo za vojaške barake, hleve za mule itd. To je delo "bele garde" in Italijanov. V rokah teh ljudi biti vjetnik, pomeni samo eno — smrt. In tega se mora zavedati vsak posebej.

Moj prijatelj Colin Cargill, bil je vjet. Njega so ubili in še več drugih. Vso to resničnost vam naznanjam ne po nagovoru ali pa nekim pritiskom, marveč iz svoje svobodoljubne zavesti v upanju naj pomaga razumeti moji domovini in drugim narodom v splošnem položaju tukaj in da se oslanjamo na Ameriko, Anglijo in Rusijo".

Potpis: Jack Deuver, 20. Bat. 4 Brigada 22nd New Zealand Expdt. Corps.

PREGLJED SOVJETSKE NEMŠKE FRONTE

NAD MILIJON NACISTOV NESPOSOBNIH ZA NADALJENJE BORBE. OBČUTEN PRIMANJKLJAJ VOJAŠKE IN DELOVNE SILE V NEMCIJI. RDEČA ARMADA BLISKOVITO NASTOPA IN RAZBIJA NACISTIČNE "NEPREMAGLJIVCE" NEMIR V RUMUNJI IN NA OGERSKEM NARAŠČA. REVOLT V BOLGARIJI

Niti ena druga bojna črta proti osišču v svetu, ni izmenjala položaj v tako velikem obsegu na bojni črti, kakor tudi med ljudstvom v splošnem, kakor ga izpreminja vzhodna bojna črta. Ta spreminja položaj v svetu v splošnem.

Sedajna ofenziva Rdeče Armade, vnovič kaže svetu pravec in primer borbe, proti nacistični zverini. Potem, ko je največja oborožena nacistična sila z vsimi zalogami Evrope, neprestano z vsimi sredstvi napadala proti Rdeči Armadi, danes divje beži in odstopa na vsih krajih.

Ofenzivni položaj, ki se razteza od Veliki Luki, Vorozeža, Vorošilovgrad od reki Don proti Rostovu, ter Salsk, Vorošilovsk, Armavir in Krasnodar na Kavkazu, zavzema ogromen položaj. V teku zadnjih šest tednov Rdeča Armada osvobodila je do 2000 mest in vasi. Specialni komunikacije z dne 2 tg. m. podaja podrobna poročila o nacističnih izgubah kakor sledi.

V zadnjih šest tednov, je na Sovjetsko-Nemški bojni črti, ubito 329.000 in 270.000 vjeto nacističnega vojaštva. Ako se k tomu vštejejo ranjenci, tedaj so izgube nad eden milijon v moštvi. V raznem materialu pa; zaplenjeno je: 542 letal, 2.064 tankov, 4.451 topov, 2.734 minometov, 8.161 strojníc, 15.495 avtomatičnih pušk, 37.703 antitankovskih pušk in 137.850 različnega orožja, vključujoč 46 železniških lokomotiv in 2.120 vagonov.

Za isto dobo vničena

In vodja te organizacije ("bele garde") je Draža Mihajlovič.

Tretje: Italijanska "kultura". Ako bi le bilo mogoče za angleški in ameriški narod videti na svoje oči, vničevalno delo okupatorskih sil. Videl sem ko so požigali cele vasi, ubijali na tucete naroda, moških, žensk in otrok.

Kajpak — bombardiranje jim gre naravnost v slast neobvarovanih mest in vasi. Cerkve služijo za vojaške barake, hleve za mule itd. To je delo "bele garde" in Italijanov. V rokah teh ljudi biti vjetnik, pomeni samo eno — smrt. In tega se mora zavedati vsak posebej.

Moj prijatelj Colin Cargill, bil je vjet. Njega so ubili in še več drugih. Vso to resničnost vam naznanjam ne po nagovoru ali pa nekim pritiskom, marveč iz svoje svobodoljubne zavesti v upanju naj pomaga razumeti moji domovini in drugim narodom v splošnem položaju tukaj in da se oslanjamo na Ameriko, Anglijo in Rusijo".

Potpis: Jack Deuver, 20. Bat. 4 Brigada 22nd New Zealand Expdt. Corps.

materijala je: 1.249 letal 1.187 tankov, 1.459 topov 735 minometov in 2.706 strojníc. Transportne izgube so: 15.309 minometov, trokov vničenih in zaplenjenih 5.135, vključujoč vpljenjenih 15.783 konj in 3.221 motor biciklev.

Poleg tega 22 nacističnih divizij je v obroču Rdeče Armade pri Milerovo, ter drugo precej obsežno število pri Stalingradu.

Ob tem času v svoji zbežnosti nacistična mašina natiska na svoje zaozlane kvizlinge v Rumuniji, Madžarski in tudi Franciji in Španiji, za nadaljno mobilizacijo vojaštva. Iz drugih virov poročila zatrjuje, da

ZAVEZNIŠKI FRONT V AFRIKI

Ameriške in francoske čete so okupirale Tanout Mallier, naselbino v južni Tunisiji v bližini libijske meje, po bitki z Italijani. Italijanska posadka ki je na tem kraju dajala dokaj odpor, je bila zdrbljena v bitki.

Glavni stan francoskega generala Girarda poroča, da so nemške kolone podprte z tanki napadle zavezniške pozicije na južni strani Fondouk — el Aoareba, a so bile vržene nazaj z velikimi izgubami.

Kakor je razvidno iz razvijajoče bitke na afriškem obrežju sredozemskega morja in ob meji Libije, se obroč zavezniških sil zožuje okrog Nemcev in Italijanov. Osiščna sila je koncentrirana na ozkem pasu ozemlja ob obrežju, ki se razteza od Tripola na jugo do Tuniza in Bizerte.

NA PACIFIKU

Ameriška in avstralska letala so vnovič napadla japonske ladje in transporte pri Laeju Nova Gvineja. V jresnjih napadih, sta bili potopljeni dve japonski ladji, ena pa poškovana.

Leaia — japonska baza, je oddaljena 160 milj od Bune, Nova Gvineja, katero so okupirale ameriške in avstralske čete. Vest iz glavnega stana generala Douglasa MacArthurja pravi, da so ameriški letalci sestričili dvajset japonskih letal v spopadu nad Laeju.

RAZNE VESTI

V neki internacijski kempu v Franciji, so interniranci tako iznemogli, da brez opore se ne morejo vstajati.

V Grčiji, ko je prispel parnik z pšenico v pristanišče za pomoč izstradanemu narodu in otrok, delavci niso mogli izdelati šihto, vsled lakote.

Okrog 50.000 ljudi je vsled tifusa umrlo v Poljski do zadnjega februarja.

je občuten primanjkljaj tako delovne moči v tovarnah kakor tudi v vojaštvu. Zato hoče z vso silo Hitler, pomoč od svojih prisiljenih zaveznikov, proti česar se dviga vedno večji odpor med narodom posebno v Rumuniji Madžarski in Bolgariji. Zatrjuje se, da je Madžarska poslala do 120.000 mož na rusko fronto. Izgube so pa tako velike, da nastaja odpor na madžarskem proti nacistični zahtevi in je bilo radi tega že 78 oseb pred sodiščem, ki da so sodelovale v obsežnem odporu naroda.

Toda nacistične zahteve so za večjo dajatev — večje prispevanje z vsimi sredstvi od svojih zaveznikov za na vzhodno fronto, kjer Rdeča Armada zadaja smrtonosne udarce nacistični sili.

Iz vsega razvidno je, da je primeroma odporna sila nacistične vojne mašine znatno izčrpana, toda še pri moči. Najvažnejša naloga v tem času bi bila, ko bi zavezniška armada naštevala osvobodjene kraje na evropskem kontinentu, ter z tem pospešila popolno vničenje nacističnega vojaštva v borbi na vzhodni fronti, ter sedaj vnovič pritisk na zbiranju novih sil iz Evrope za na rusko fronto — jasno postavljena odgovornost pred Zedinjene narode, potrebo invazije evropskega kontinenta.

Tajna protifašistična konferencija v Nemčiji

Berne švica — Od tukaj prihaja poročilo o tajni konferenciji, ki se je vršila v Nemčiji. Med drugim se omenja naslednje:

"Konferencija, katera si je nadela ime, nacionalna mirovna konferencija, vršila se je pričetkom decembra minulega leta v nekem mestu Rajna. Konferencijo je odprl in ji predsedoval tovarniški zdravnik iz nega velikega tovarniškega podjetja v okrožju Rajna in Ruhra. Prisostujoči delegati so bili predstavniki od raznih političnih strank, skupin in narodnih grup, kateri podzemno vodijo aktivnost v Nemčiji, proti fašizmu.

Prisostoval je tudi katoliški duhovnik, reichwehr kapitan, kateri se je predstavljal kot član nemške nacionalistične stranke. Prisostovali so zastopniki socialdemokratov, komunistov in več skupin nemškega delavskega razreda, železničarski in metelski delavci.

Mi v zapadni hemisferi smo sinovi in hčere Evrope, vsled tega je naša dolžnost ne samo iz humanitarnosti pomagati revnemu ljudstvu v Evropi, marveč istočasno ohraniti humanitarnost v naši sredini.

NAPAD DAN ZA DNEVOM PRAVI ROOSEVELT

Washington — Predotvritvo 78 kongresnega zborovanja Združenih držav, predsednik Roosevelt, nagovoril je kongres s značilnim govorom. Izmed ostalega zagotavlja zmago Zedinjenih narodov, ter istočasno invazijo na evropski kontinent v naslednjem letu.

Roosevelt pravi: "Udarili bomo na svropski kontinent in udarili bomo močno. Nemojem vam povedati ali bomo naš udarec čez Norveško Nizozemsko, ali Francijo, Sardinijo, Sicilijo ali pa morda čez Balkan in Poljsko ali pa na več krajih istočasno. Vendar pa vse od tega časa, naš napad bo dan za dnevom na sovražnika iz zraka in na bojni črti.

Studenti se pridružijo partizanom

London — Poročilo od tu zatrjuje, da je policija v Sofiji glavnem mestu Bolgarske, precej zaposlena nadziranjem restaurantov in kavarn. Tudi, da je bilo aretirano nad 40 oseb, ki da so ostale od zunaj po noči brez posebnega dovoljenja.

Iz tega razodeva se položaj v Bolgariji vsled vedno večjega narodnega odpora. Večje število studentov, pridružilo se partizanom v bolgarskih pokrajinah, kateri nadaljujejo odporno osvobodilno borbo z partizani v Jugoslaviji.

MESTNE VOLITVE V TORONTU

Toronto — Kot navadno novega leta dan se vrše mestne volitve. Tako se so vršile tudi v tem letu. Predvolilna kampanja, vsaj navidezno ni bila tako razburljiva, a vendar precej živahna na raznovrstni način. Živa v mestnem časopisju, shodih in raznih vabilih. Na lepkih so bili natisnjeni razni programi. Eni so obljubljali dosti — obsegali velik obseg raznih občutnih zadev v delu mestne uprave, drugi pa kratki z raznimi gesli itd. Vse to je odražalo tek volilne kampanje.

Narod je sledil razsodno posamezni program. Skoraj lahko bi se reklo, da se ni oziral na obtožbe, ki so kajpak sledile zlasti proti komunističnim prvokom. Toda značilno je dejstvo, da kolikor se je vodila aktivnost proti njih in hotelo zmanjšati pod vsako ceno njihovo vrednost kot mestnih odbornikov iz prejšnjih let — je narod v dotičnih volilnih okrožjih jih izvolil z ogromno večino glasov. Tako je dobil J. Salsberg do blizu 5 tisoč in Stewart Smith nad 5 tisoč glasov. Dočim so njihovi najboljši nasprotniki

dobili nekaj okrog 4 tisoč glasov. Porazeni kandidat v petem wardu, Balford je dvignil takoj hrup, kateremu se je pridružil tudi "The Evening Telegram", znan zagovornik reakcije in raznih kvizlingov, češ — poglejte komunisti so dobili toliko glasov. Kaj bi pa bilo ako bi bili kandidirali na vsa mesta svoje kandidate? Zdravimo se in pogledajte kaj se godi. Tako so dvignili hrup porazenci in jih ni pravi nič oviralo dejstvo, da je narod volil za program, kateri program je za vojno — za zmago nad hitlerizmom. Narod je izbiral na volišču one ljudi, za katere je vepak sledile zlasti proti komunističnim prvokom. Toda značilno je dejstvo, da kolikor se je vodila aktivnost proti njih in hotelo zmanjšati pod vsako ceno njihovo vrednost kot mestnih odbornikov iz prejšnjih let — je narod v dotičnih volilnih okrožjih jih izvolil z ogromno večino glasov. Tako je dobil J. Salsberg do blizu 5 tisoč in Stewart Smith nad 5 tisoč glasov. Dočim so njihovi najboljši nasprotniki

Iz sklepa konferencije, ki so nasledili vse obč raspravli prisotnih delegatov, sestavljen je program in predvsem za takojšnje sklenitev mora, vrnitev nemške armade iz vseh bojnih črt v Nemčiji, povrnitev narodnih pravic zasužnjnim narodom in popolnim vničenjem Hitlerjeve vlade in nasilstva.

O vojnih proizvodih Združenih držav, je omenil, da si Združene države v zadnjem letu producirale več tankov in bojnih letal, kakor vse osiščne države skupaj. Produkcija bojnih letal kot je bila določena 48 tisoč, je dosegla svojo kvoto, tako tudi v tankih. Ako pa pri tem seštevamo razni vojni material, granate, bombe in naboje, terprevozna sredstva, troki itd., tedaj dobimo število proizvodnje ne v tisočih, ampak v milijonih.

V svojem govoru tudi je omenil za pomoč Kitajski. Povdarja, da bo pomoč Kitajski v naslednjem letu toliko bolj pospešena in da bo kitajska armada podprta z zalogami oržja iz Združenih držav.

Poleg vsega omenil je Roosevelt, da bo naslednje leto težje in toliko bolj bo občutno prizadet narod s ozirom na vojno. Toda vse to nas ne sme vznemirjati, tembolj združiti in navdušiti k pospešitvi vseh produktivnih sredstev za zmago".

Kaišek obišče Moskvo in Washington

London — General Kaišek vrhovni poveljnik kitajske armade in T. V. Soong zunajni minister, bosta obiskala Moskvo in Washington, kjer bosta pojasnila kitajske poteškoče. To naznanilo je objavila berlinska radiopostaja na podlagi poročila iz Tokija.

Kuba vprid zaveznikov

Havana — General Manuel Benitez, nacionalni načelnik policije, je pred nedavnim rekel, da bo v kratkem 50.000 kubanskih vojakov izvežbanih in bodo poslani na zavezniško fronto v pomoč borbi proti osišču.

Nekateri drugi krogi so mnenja, da bo omenjeni general najbrž poveljeval kubanski oboroženi sili.

"EDINOST"

Published semi monthly at
206 Adelaide St. W., Toronto, Ontario,
by Edinost Publishing proprietor
in Slovenian Language

Registered in the Registry Office for the City of Toronto
on the 25th day of June, 1942, as No. 47939 C. P.

Izhaja dvakrat mesečno na slovenskem jeziku
Naslov: EDINOST
206 Adelaide St. W. Toronto, Ontario.

Slovinci Vancouverja dajajo primer

Odkar je razpisana kampanja milijon dolarjev iz Kanade za pomoč Sovjetski Uniji, zadobila je splošen odziv, če tudi se v marsičem opaža neodločnost odborov. Dejstvo pa je, da kampanjo podpirajo razni sloji naroda. Cerkevne in razne druge narodne ustanove, organizacije, unije, tovarniška podjetja, šolski otroci itd., daje najlepší pregled solidarnosti naklonjene naspred narodu Sovjetske Unije.

Mnogo številna pisma ki jih sprejema glavni odbor iz vseh krajev dežele, zatrjujejo ono vrednost naklonjenosti, kakor se ta čuti vsepovsod Kajti dajatev, ki jo daje Sovjetska Unija v prid za osvobodjenje narodov in človeštva, je cena — ki jo ni mogoče poravnati z denarjem. Zaprav, kakor se je tu in tam izrazil posamezni državnik — je ni cene, ki bi mogla poravnati dajatev Sovjetske Unije svobodoljubcem in demokratičnemu svetu.

Brez dvoma, da so Slovenci Vancouverja zapopadli vrednost pomoči Sovjetski Uniji, ter z tem dajajo najlepši primer, kako naj cenimo to vrednost in kako se naj izkazemo naspred njej.

Razvidno je iz kratkega poročila, ki je priobčeno na drugem mestu v današnji izdaji, da Slovenci Vancouverja cene to vrednost iz narodne zavesti, zavedajoč se dejstva, da pomagati Rdeči Armadi in narod Sovjetske Unije, pomeni pomagati samemu sebi; pomagati osvoboditvi svojega naroda.

Na zabavi, ki jo je priredil odsek Zveze Kanadskih Slovencev, so zbrali vsoto nad šeststo dolarjev. Izmed posameznikov, ki so prispevali v to plemenito in nadvse vrednostno svrhu, se vrste od enega, do pet, deset, dvajset in do petdeset dolarjev. Z njimi vred pridružili so se Slovenci tudi iz Nanaimo, B. C. Tako so v prireditvenih pripravah. V port Arthurju, Sudbury, Kirkland Lake, Noranda, Timmins, Windsor in Toronto To je zaprav prva centralizirana kampanja za nas Slovence v Kanadi. Vsled tega iz narodne in mednarodne zavesti, posnemajmo vzoren primer Slovencev iz Vancouverja.

Napredek Kanadskih Slovencev

V teku zadnjega in pričetkom novega leta, vrste se vstanovljeni odseki Zveze Kanadskih Slovencev, skoraj v vsaki večji naselbini v Kanadi V Vancouverju, Port Arthurju, Sudbury, Timmins, Kirkland Lake, Toronto in naj-novejši odsek vstanovljen v Windsorju. To je zaprav rezultata skupne konvencije Slovencev, Hrvatov in Srbov, ki se je vršila v maju minulega leta.

Takoj v pričetku od svoje vstanovitve, odseki Zveze Kanadskih Slovencev, vezali so svoje delovanje prvič na podlagi enotnosti in enotnega sodelovanja Slovencev v borbi proti silam osišču, ter istočasno razvijajoč sodelovanje z bratskem narodom Hrvatov in Srbov. Načelna obsežnost vrednostnega programa za današnje dobo, zadobila je svojo podporo med našim narodom. Ker ta jih veže na podlagi narodne zavesti, da je o izhodu tekoče vojne odvisen položaj in bodočnost našega in drugih narodov v svetu.

Tako so v nekaterih naselbinah vstanovljeni tudi Vseslovenski odbori, kateri imajo za nalogo, da vežejo Slovenske narodnosti v smeri podpiranju vojnih naporov naše domovine in večjem obsegu enotne pomoči v raznih kampanjah. V zboru teh odborov, se vrste odseki Zveze Kanadskih Slovencev. Poleg tega se vrsti njihovo sodelovanje v tekoči kapmanji za pomoč Sovjetski Uniji.

Za tako kratko dobo in ako pri tem vzamemo vpoštev tudi okoliščine in pripravne sile do tega, tedaj se lahko reče da je to vzoren uspeh. Z upanjem in željo, da bodo sedaj Kanadski Slovenci toliko bolj zmorni nadaljevati plemenito delo na podlagi začrtane smeri v svojih pravilih, katera še posebej naglašajo potrebo pomoči tudi našemu trpečemu narodu. Za dosego večjega uspeha in razvoja kulturnih in raznih drugih narodnih zadev, bo najboljši središče Zveza.

Nemir v Evropi

"Nemir" in narodni odpor v zasužnjeni Evropi, narašča in zavzema vse večji obseg. Če tudi proti drastičnim odredbam in težkih okoliščin, narod išče izhod — išče zaščito in hoče osvoboditve. Iz vseh razvidnih dejstev položaja edina rešitev ki preostaja v izbiri izmed življenja in smrti — je odpor. Duh odpora raste in se jači iz dneva v dan, kot edina in rešitvena naloga.

"Modrost" čakanja na priložnost izumira. Do tega jo sili nacističen pritisk iz dneva v dan, ker zahteva že sedaj do skrajnosti izrpane zasužnjene Evrope, nove divizije vojaštva, neposredno oblast nad še enostransko nevtralnostjo kot je to bilo v Franciji in Španiji. Enostranska nevtralnost dosegla je svoj očividni vidik, tako bo dosegla tudi še sem in kje "mudrost" čakanja na priložnost v času, ko se narod bori na življenje in smrt za obstoj.

Toda ako je mogoče do dobra izločiti vsebino nekaterih vesti, ki opozarjajo pred nemiri v Evropi, razvidno je, da že zdaj nastaja strah in trepet. Do tega sklepa pridemo ako se seznanimo iz enega poročila z naslednjem: "Ne gre se več za brezpomembne nemire, temveč za nevarno prevratno gibanje".

Ako se čitatelj le zategadelj vpraša: Kje so zaprav ti nemiri? Proti koga so in zakaj nastajajo? Tedaj nastaja odgovor: Da so nemiri v zasužnjeni Evropi v Rumuniji, Ogerskem, Bolgariji in tako zaporedoma zasedenih državah. Nemiri in odpor raste proti naci fašizmu. Proti domačih in tujih Kvizlingov. In nastaja za osvoboditve — za narodni obstoj.

Ali je mogoče prištevati kaj takega v vsebino "nevarnega in prevratnega gibanja" v času, ko cela Evropa ječi

Razmere v starem kraju in naše naloge na tem kontinentu

Piše: Geo Bojevnik

Brez dvoma da tekoči položaj v starem kraju in svetu v splošnem, na eden ali pa na drugi način vpliva na nas in nas veže na nešteto raznih stvari v narodnih in mednarodnih ozirih. Veže nas vsled tega, ker o izhodu tekoče vojne, odvisen je naš položaj in tudi bodočnost. Torej jasno je, da vsaka narodna skupina, kateri je res pri srcu osvoboditve naroda in domovine, ne more stati ob strani izločena iz splošnega obsega skupnih in enakopravnih zadev.

Predvsem razumeti moramo tekoči položaj in vsaj delno njegove fundamentalne predpogoje za trezno razsojevanje kristalizacije narodnih in protifašističnih sil s ozirom na tekoče naloge in tudi povoljno preureditve.

Fundamentalni predpogoji so na prvem mestu, neomajana enotnost vseh svobodoljubnih sil; izkoriščanje vseh sredstev na razpolago; odločna razvrstitev moči na vseh bojnih črtah, za vničenje sovražnika. To je predpogoj če hočemo zmagati, če hočemo osvoboditi zasužnjene narode, ter zadobiti popolno Obenem to je tudi predpogoj k preureditvi povojnega sveta na demokratični človekoljubni in enakopravni podlagi za svet v splošnem.

NAD TRISTO TISOČ NARODNA ARMADA

Naravno je, da v tekoči dobi vsaka narodnost teži pretežno z čutom do svojega naroda; do svojega dojnega kraja na prvem mestu. To je narodni odraz, ki jasno za sebe govori, da ni mogoče naroda ne zatreti in ne iztreti, kakor je to zamislila fašistična oblast v zasužnjeni Evropi. Tak je odraz, pri Slovincih, da hočejo biti Slovenci, Hrvati, Srbi, Srbi, Črnogorci, Črnogorci itd., lahko naštevamo narodnosti zaporedoma v svetu. To je zgodovina, ki ne nastaja skozi 24 ur, ne nastaja z predlogom ali pa z drastičnim zakonom. To je narodna povest, ki se je vstvarjala skozi razvojno dobo, razvijala narodni karakter, kulturo, znanost, umetnost in znanje v duhu naroda, njegovi besedi in dejanju. Vse je to priučujočnost današnjega dneva iz globoke povesti, ki na svoji dosedajni razvojni dobi prinaša v ospredje nešteto pregreh in nepravilnost storjenih proti narodu, proti raznim slojem, ter na človekoljubni podlagi zahteva preureditve. Zahteva svobodo, enakopravnost in večjo socialno pravičnost na demokratični podlagi. Ali pa kakor se je izrazil podpredsednik Združenih držav Wallis: "V tej vojni mora zmagnati navadni človek. Odstraniti se mora strah pred pomanjkanjem in revščino, razvrstiti blagodatna sredstva na življenje ljudstva v splošnem".

Ako iz tega stališča zasledujemo razmere v starem kraju v zadnjih petindvajset let, nikakor ne more biti izvenreden slučaj za večino našega naroda na tem kontinentu, kakor tudi na domu, da si narod ne želi vrnitev v način vladanja do predvojnih režimov v Jugoslaviji. Bodimo pri tem toliko razsvetljeni in občutni, da njegove

v suženstvu nacistične strahovlade in brezobzirnosti. Gotovo je, da ni mogoče. Še več. Vse svobodoljubne sile sveta v borbi proti fašizmu, bodo naravnost pozdravile vse večji odpor s ozirom na to, da ta naraste močna in odpor na sila, ki bo zmožna izgnati fašistično zverino iz domačega ozemlja. Strah in trepet bo naraščal edino med onimi elementi, ki niso nikdar bili naklonjeni narodnim interesom in svobodi.

želje ne izvirajo po nagovoru in agitaciji, kakor se hoče sem in kje na ta način objasniti sporne razmere v starem kraju. Marveč izvirajo iz težkih življenjskih, gospodarskih in narodnih razmer za dobo zadnjih petindvajset let. Neizrecivo dejstvo v tem, ki je ohranilo največjo vrednost med narodi v Jugoslaviji, vključb raznih razdornih elementov, ki pod ceno narodne krvi in mesa hočejo ustvarjati razdor in mržnjo; večina naroda je zadržala v svoji sredini medsebojno zaupanje za slogo in bratstvo. Notrajni čut naroda se lepo odraža v pogovoru, posvetovanju in raznih priložnostih. Povrh vsega, najboljša priča temu je ta da ko je Cvetkovičev režim hotel na Judin način izročiti narodno usodo Jugoslavije v roke krvnih sovražnikov posebno Slovanov naroda, ter civiliziranega in demokratičnega napredka v svetu, nemškemu fašizmu, narodi Jugoslavije odgovorili so iz svoje narodne zavesti z orožjem v obrambi svoje neločljive in združene domovine, Slovencev, Hrvatov, Srbov in drugih narodnih skupin Jugoslavije.

Druga priučujočnost je v Narodni Osvobodilni Armadi Jugoslavije, Nad tristo tisoč organizirana armada na teritoriju Jugoslavije, ni zbirka agitacije in propagande, marveč zbirka narodnih sil, ki je nastala med vprašanjem življenja in smrti. Na meso in krvi neštetiht žrtev narodnih časti. To so narodni oddelki, ki po svojem sestavu vključujejo razne politične, verske in narodne skupine, vsebujejo narodni program — program, ki prinaša pravičnost, demokratičnost in svobodo. Ali so imeli edino narodni oddelki prednost do sestavu programa? Ali so imenili namen vsled tega izločiti eno ali pa drugo osebnost v vladnem sestavu? Ali ni vlada imela daleč boljše priložnost da spregovori o marsikaterih zadevah Jugoslavije, njene preureditve itd? Ali ne obstaja možnost za sestav programa ki bi odgovarjal načelom Atlantekega čarterja, načelom akcijskega programa zaveznikov narodov? Ali ni ravno daves potreba da se govori o Jugoslaviji, njenih mejah, da se poravnava že leta in leta očividna krivica prizadeta po svetovni vojni itd.? Da vse to in še več drugih stvari, ni zahtevalo toliko časa, kakor pa volje in pripravnosti do tega. Mesto vsega tega njene izjave so enostavne, nič novega — nič preurejevanega, razen starega načina storjenega v teh ozirih ni ničesar. Vlada se spreminja. Izmenjavajo se ministri. Eni odstopajo, drugi zasedajo njihov položaj. Toda program ostaja eno in isti, brez izjeme če se narod strinja ali pa ne. Brez izjeme, če je ta v narodnih interesih, ali pa proti volji večine. Vsled tega zelo značilno je iz govora Bana Dr. Šubišiča, ko je pripomnil, da je potrebnost v zdramitev vsled razmer v starem kraju, ter jim dati priznanje brez izjeme, na položaj, izpovedati svoje stališče in delo jasno v tekočih zadevah v borbi proti okupatorskih sil. To zahteva vojni narodni, mednarodni in

Iz vsega naše naloge tukaj

Kakor razmere v starem kraju, tako tudi v svetu v bo rbi proti osišču, zahtevaju enotnost, slogo in soglasje v onih zadevah, ki so nam sku pne. To je brozodmora vst rajnost in odločnost v zalaganju sredstev, če je to v besedi, dopisu v časopisih, na sejah in raznih zborovanjih, klic za enotnost in slogo — je narodni klic iz vseh krajev sveta. To je klic za zmago nad sovražnikom; to je klic za preureditve povojnega sveta; to je obenem klic proti vseh protinarodnih kvizlingov in agentov fašizma. To je klic osvoboditve iz suženstva v novi in pravičen svet.

Torej sledimo stopinje enotnosti in sloge, kot najboljše sredstvo, da bo naša pomoč v vojnih ozirih tukaj toliko bolj izdašnejša, toliko bolj uspešna in da bomo po končani vojni toliko bolj zmorni pomagati tja, kjer bo potreba najbolj nujna. Zato poleg dnevne naloge v delo zmage nad sovražnikom, ustvarjajmo neomajno enotnost, kako bo bili močni in složni tako v tekoči borbi, kakor tudi v naši sredini proti raznih škodljivcem in razdornih sil. Ustvarjajmo si medsebojno zaupnost, zaupnost našim bojevnikom v starem kraju, za popolno in končno zmago. Zaupnost za demokratično in narodno Jugoslavijo — močno Jugoslavijo — pravično Jugoslavijo.

človeški interesi.

Razdornja gonja reakcije

Čitatelj, ko zasleduje Ameriški Srbobran ali pa tukaj v Kanadi, Glas Kanade, postaja mu jasna vloga omenjenih časopisov. Kakor enega tako drugega vloga, ni vsmerjena od večera, marveč že leta navajajo se razni vzroki in obtožbe proti progresivnih organizacij, ne glede na svet in njegovo stremenje za napredkom, slogom in bratstvom. Ne glede na nič drugega — kakor velika Srbija. Hoče ali pa nočeš pobratini Slovenac ili Hrvat. Ti elementj grede še dlje. Namreč oni, ki so nekoč dvigali Jugoslavijo nad vse — danes dvigajo Srbstvo. Tožijo Hrvate za nečloveška početja nemškega gestapa v starem kraju, češ zato odgovoren je Hrvaški narod. Sreča je ta, da nepredstavljajo mišljenja našega naroda. Ker narod v duši prezira razdorno gonjo in se sramuje namenjene škodljivosti. Ustvarja si mesto tega, bratsko zaupljivost in hoče slogo. Hoče združeno demokratično Jugoslavijo — hoče svoj svobodni dom in svoje polje, za razvoj svojega narodnega življenja, kulture in narodnih pravic.

Ti elementi v današnjem času, ko je potrebna enotnost, ko je potrebna sloga in vzajemnost — na eden nesramen način hočejo vstvarjati obtožbe proti Hrvaškega naroda z namenom, da nastane razdor in sovražstvo. Obtožujejo v javnosti posamezne osebe in sestavljajo "črno listo", proti onih ljudi in bojevnikov, ki na tem kontinentu zagovarjajo slogo in narodno pravičnost. Med drugimi v seznamu se nahaja tudi ime Louis Adamiča, katerega izjave jim niso všeč. Ker Adamič govori o preuredbi Jugoslavije: govori o slogi in enotnosti v borbi proti fašizmu, kakor tudi istočasno kot najboljši pripomoček za naše strani po končani vojni, za našo pomoč narodim v Jugoslaviji.

Iz vsega naše naloge tukaj

Kakor razmere v starem kraju, tako tudi v svetu v bo rbi proti osišču, zahtevaju enotnost, slogo in soglasje v onih zadevah, ki so nam sku pne. To je brozodmora vst rajnost in odločnost v zalaganju sredstev, če je to v besedi, dopisu v časopisih, na sejah in raznih zborovanjih, klic za enotnost in slogo — je narodni klic iz vseh krajev sveta. To je klic za zmago nad sovražnikom; to je klic za preureditve povojnega sveta; to je obenem klic proti vseh protinarodnih kvizlingov in agentov fašizma. To je klic osvoboditve iz suženstva v novi in pravičen svet.

Torej sledimo stopinje enotnosti in sloge, kot najboljše sredstvo, da bo naša pomoč v vojnih ozirih tukaj toliko bolj izdašnejša, toliko bolj uspešna in da bomo po končani vojni toliko bolj zmorni pomagati tja, kjer bo potreba najbolj nujna. Zato poleg dnevne naloge v delo zmage nad sovražnikom, ustvarjajmo neomajno enotnost, kako bo bili močni in složni tako v tekoči borbi, kakor tudi v naši sredini proti raznih škodljivcem in razdornih sil. Ustvarjajmo si medsebojno zaupnost, zaupnost našim bojevnikom v starem kraju, za popolno in končno zmago. Zaupnost za demokratično in narodno Jugoslavijo — močno Jugoslavijo — pravično Jugoslavijo.

Mnenje R. T. Elsona

Vancouver. — The Vancouver Daily Province, pri naša poročilo od svojega dopisnika R. T. Elson iz Washingtona.

"Velika Britanija, Združene države in Sovjetska Unija, namrevajo v kratkem posredovati in podvzeti mere glede državljanske vojne v Jugoslaviji.

Glavna svrha bi bila v tem, da se enkrat sprejči na pošten način bratolomstvo, katero ogroža pravilen razvoj odporne borbe proti nemških in italijanskih invazorjev. Glede tega se posebej zavzema ameriška vlada.

V daljšem se govori, da je bilo stališče Sovjetske Unije v tem, da so to notrajne zadeve in vsled tega vprašanje narodov Jugoslavije, kjer se ona ne želi vmešavati, a se vendar smatra in veruje za potrebno, da se priključi glede poravnava teh sporov z Veliko Britanijo in Združenimi državami, toda napodlagi predhodnega sporazuma.

Elson trdi, da se spor v Jugoslaviji posebej tiče Velike Britanije in Sovjetske Unije. Prvič zato, ker v Londonu je sedež jugoslovenske vlade v izgnanstvu in drugič, Sovjetska Unija, da je moralno in materialno pomoč partizanom.

V kolikor se tiče samega spora, Elson trdi, da Miha-

jlovič ima komaj do 20 ali 30 tisoč mož, dokler partizanska armada šteje od 200 do 300 tisoč mož.

Mihajlovič danes ne vodi nikakoršne borbe proti sovražnih čet v Jugoslaviji, za kar hočejo njegovi pristaši opravičiti njegov položaj, češ da je to "modra" politika v pričakovanju priložnosti pojačanju armade in orožja od zaveznikov. Vendar pa vse to nikakor na postavljaja jasno namen Mihajloviča, trdi Elson, tembolj ko so razne obtožbe proti njega z "fašistom in da je Srbski nacionalist in da je prejemal pomoč od Italijanov".

Dokler se za partizane trdi, da vodijo odločno borbo in na ta način zadržavajo več tisočev nemškega vojaštva, katero bi bilo poslano na bojno črto proti Sovjetski Uniji.

Omenjeni dogodki so resni in odkrivajo v resnici nekaj narobe tako v jugoslovenski vladi. Njeni diplomatični predstavniki in predvsem na silo postavljajočega Mihajloviča v ospredje. Prav gotovo, da bodo ti dogodki odkrili vso resničnost tembolj, ko ustavna narodna skupščina v Jugoslaviji, pozivljaja predstavništva zaveznikov držav, da pridejo na lice mesta in se prepričajo o položaju in sporu, kakor je omenjeno v njihovi izjavi.

IZBOLJŠANJE FARMERSKEGA POLOŽAJA JE POTREBNO

Edwar Clark, kanadski farmer opisuje težak in občuten položaj farmerjev v Kanadi, ter navaja pregled tega položaja in naglašaja potrebo splošnega načrta za izboljšanje farmerskega položaja.

"Desetletna dipresija potisnila je obstojni položaj kanadskih farmerjev do občutne stopnje proti zmognosti hitrejšega okrevanja in razvoja farmarske proizvodnje.

V pričetku vojne ssskoraj 40 odstotkov kanadskega roda se je pečalo z poljedelstvom. Ta odstotek se je zna tno skrčil v tekoči vojni ne samo radi dela v tovarnah, ampak posebno radi zaslužka. Kajti še danes se cene poljedelskih produktov skoraj na isti stopnji, kakor so bile v pričetku vojne, kljub temu, da je cena drugih potrebnih porastla do 15 do 35 odstotkov. Kot za potrdilo naj navedem le naslednje.

Za času dipresije so se farmarski dohodki znižali od 40 odstotkov, na 7 odstotkov. Če primerjamo porast cen v drugih ozirih, tedaj brez dvoma smo na jasnem, da so kanadski farmerji občutno prizadeti in da vsled tega je prizadeta tudi večja produkcija poljedelskih pridelkov. Ker rane iz prejšnje dipresije, ki so potisnile farmarsko gospodarstvo skoraj na rob propada, se nikakor ne morejo ozdraveti z pošiljanjem raznih davčnih nakaznic z strani poljedelskega departamenta, mesto enega splošnega načrta, kateri bi dal priložnost številnim farmerjem, da izboljšajo svoj položaj, ter z tem naravnost tudi zmognost za izboljšanje poljedelskih pridelkov.

Zdi se da farmarski departament v Ottawi razume le davčno lestvico, katero redno in ob času odpošlje farmerjem za plačitev. Toda dejstvo je, da so farmerji v občutnem položaju, ki skoraj glasi na suženjski polo-

žaj, ne samo radi nezadostne cen poljedelskim pridelkom, marveč tudi s ozirom na dnevno delo, ki ga mrajo opravljati ako hočejo vsaj deloma si obdržati revno posestvo in semega ebe.

Vsled tega je priporočljivo, da se enkrat premisli in preračuna vsa možnosst glede izboljšanja farmerskega položaja in jim da tudi priložnost, da se ta položaj izboljša. Mesto davčnih nakaznic, naj se pregleda dati pomoč farmerjem, če je to v posojilo denarja, ali pa v drugih ozirih obdelovanja zemlje, kar bo edino dalo priložnost na najpravičnejši način tako farmarskega položaja, kakor tudi večji potrebi poljedelskih pridelkov.

Kako Nemčija izkorišča okupirano Evropo

London — Britanska informacijska služba podaja statistični pregled strašnega izkoriščavanja okupirane Evrope po Nemčiji, na račun odplačila za vzdrževanje nacistične vojne ssile v teh državah.

Preračun za eno divizijo bi znašal za hrano, obleko stanovanja itd. okrog 200.000 nemških mark na dan. Dočim pa nemška fašistična oblast je naložila sledečim državam za tozadevno vzdrževanje, kot sledi:

Francija, 4.286.000, Norveška, 1.073.000, Belgija 951.000 in Holandija, 1.253.000 dolarjev na dan. Iz tega jasno sse razodeva vsa zahrbtnost fašistične oblasti naspram okupiranih držav Evropi, ter daja razumeti obenem položaj ljudstva, da je njegov položaj iz dneva v dan ne samo kritičen vsled tortur in nezaljšane nesilja proti narodim in ljudstvu v splošnem, marveč do skrajnosti vpjioč vsled pomanjkanju živil in obskrbe v splošnem.

Dr. Furlan odgovarja pristranemu Otonu Habsburškega

To the New York Herald Tribune:

Pismo g. Henry W. Lanier-a, ki je izšlo v Herald Tribune ugodno sodi o Habsburžanih in hvali 68-letno vladanje Franca Jožefa, češ, da mu je uspelo držati "svoje vročeglave podanike v ravnovesju". Napada tudi jugoslovenskega ministra, g. Savo N. Kosanoviča, ker je dejal, da "narodi Srednje Evrope ne bi manj mrzili povratka Habsburžanov kakor sedanji nacifašistički režim".

Rojen sem bil v Avstriji in sem torej preiskusili slatkost življenja pod habsburškim žezdom. Spominjam se, da so Italijani, ki v Avstro-ogrski nikakor niso štelili med najbolj zatirane narode, imenovali Franca Jožefa "L'impicatore" (ra belj). To dobro izraža občutek vseh podjarmljenih narodov pod Avstrijo.

Lanier—ovo pismo dokazuje, da sse nekateri ljudje niso ničesar naučili iz strašnih izkušenj prve svetovne vojne in iz novega sveta, katerega teh podjarmljenih narodov skušali zgraditi v presledku med obema svetovna vojna. Braneč habsburško monarhijo trdi da sta Jugoslavija in čehoslovaška umetna stvora, ter s tem zavaja v zmotno javno mnenje. V Avstriji je vladala 36-odstotna nemška manjšina nad 64 odstotki nemšev, največini Slovanov. Na Madžarskem, kjer so bile statistike vedno "popravljene" v prilog Madžarom—kar splošno priznavajo resni učenci na vsem svetu—je gospodarilo 48 odstotkov Madžarov nad 52 odstotki Slovanov, Rumunov in drugih.

Splošno priznana je, da je

bilo življenje Slovkov na Madžarskem izmed najstrašnejših v Evropi. Na Ogrskem je bil v navadi izrek—"tot nem ember"—(Slovaki človeško bitje). Niso imeli niti šol, niti bili v kateremkoli oziru priznani od družbe, a madžarski fevdalni gospodari so jih izkoriščali na najstrašnejši način. Ko so se s Čehi združili v čehoslovaški republiki, se je življenje tega ljudstva preko noči takoj izpremenilo. Sam Masaryk je bil Slovák. Vsi tuje rodni znanstveniki, ki so obiskali po prvi svetovni vojni čehoslovaško in poznali presenečeni nad napredkom na vseh poljih: v gospodarskem, socialnem in kulturnem pogledu.

Glede Jugoslavije je popolnoma neumestno govoriti o hrvaški manjšini, kajti gospodarili so Jugoslaveni, kar znači, da so bili Srbi, Hrvati in Slovenci vladajoče ljudstvo. Hrvaška je bila federativna Jugoslavija in danes se nahajajo Hrvati z očiščem.

Med vsemi novimi dlžavami, ki so nastale po mirovni konferenci, je bila Jugoslavija morda najbolj homogena. Njena enotnost se izraža danes v strašnem boju vsega naroda proti tlačiteljem. To je enota skovana v krvi. Jugoslaveni so nabrali iz svojih vrst 300.000 gerilskih bojevnikov, ki zdaj že leto in pol brez prenehanja udarjajo na Hitlerja in Mussolinija — ali ni smešno nazivati Jugoslavijo umeten stvar v trenutku, ko Oton Habsburški šele objublja v bodočnosni bataljon bojevnikov za svaje apostolsko veličanstvo?

New York, 15. decembra 1942.

Boris Furlan
V...

DARILA NAŠIM VOJAKOM

Timmins — Organizacija Slovenskih in Hrvaških žen (Krožek pletic), smo priridele večerno zabavo v namen božičnih daril vsem slovenskim in hrvaških vojakom v kanadski armadi.

Zabava je bila v hiši rojaka Toneta Slak. Čeprav je to bilo na delovni dan zvečer, ko je veliko rudarjev pod zemljo na delu, drugi pa zopet iz dela na svojem domu in je skoraj najbolj prijetno, da se sleherni odpočije in tako nabere sveže sile za drugi dan, uspeh je bil primeroma dober, ker se je zbralo čistega dobička \$27,50c. Ob tej priložnosti so naše želje se zahvaliti vsem vdelešencem v imenu naših vojakov, kateri so z veseljem sprejeli darila, spominjajoč jih na prijatelje in znance v Timmins.

Poslale smo šest zavitkov, to je Slovencev štiri in Hrvatov dva, vsak v vrednosti štiri dolarje.

Slovenske in Hrvaške žene iz Timmins, želimo vsem obilo uspeha v naslednjem letu 1943, ter pred vsem našim vojakom, ki so v armadi. Z tem naravnost nas veže narodna čut tudi do naših bojevnikov v starem kraju. Tudi oni so tam v osvobodilni armadi slovenskega, hrvaškega in srbskega naroda, zbirajoč svoje sile in moči v borbi proti okupatorski zločincev, da očistijo svojo domaćino; da se rešijo suženjstva. To so njihove in tudi ob enem naše želje. Še več in bolj nas vežejo tekoča dejstva na tem kontinentu, da pospešimo vsa izvorna sredstva v borbi proti sovražniku, kako bi čimprej nastopil dan, osvobodnje naša rojstna domovine.

Zato je naš krožek pletic sklenil, da ne bomo prenehale z pletenjem nogavic in drugih potrebnih stvari za vojake, marveč nadaljeval svoje delo in na ta način sodelovali z vsemi svobodoljubecimi silami v borbi proti fašizmu. Toda, ker je to delo in se na naša na vse v splošnem, apeliramo tudi na druge rojakinje v raznih naselbinah, da store one kar je v njih zmognosti poleg drugega dela, nekaj vprid v kanadski armadi. Kajti vsaka narodna skupina skrbi kakor je razvidno iz časopisov da so vojaki dobili božično in novoletno darilo. Tam kjer so tako narodne organizacije močnejše, so te storile mnogo več ne samo za svojo narodnost, ampak tudi za razne druge narodnosti v eni ali pa drugi vojašnici, pa tudi oddelkom v Angliji. V sled tega rojakinje Slovenke brez izjeme kjer se nahajate in z kakšnim delom ste obložene, pridružite se tudi vi z ročnim delom iz materinskega in rodoljubnega čuta do onih, ki z puško v roki so pripravni založiti tudi svoje življenje, kako bi svet bil osvobojen in nastopila srečnejša bodočnost za vse.

Terezija župančič

Rumunski časopisje je polno pozivov s katerimi se vspodbuja prebivalstvo k potrpežljivosti in "duševnemu ravnotežju". Rumuni so nezadovoljni v skrbeh in ne verjamejo nikomur več. Od kar so se Amerikanci izkrcali v severni Afriki, se je pesimizem v Rumuniji še povečal, posebno ker narod simpatizira z nasprotniki očišča.

GOVOR PREDSEDNIKA SOVJ. ZVEZE V NASTOPU NOVEGA LETA

Moskva — "Državljeni Sovjetske Zveze; delavci in delavke; kolektivni farmarji; moški in ženske; sovjetska inteligencija; vojniki in častniki, ter politični instruktorji Rdeče Armade; moški in ženski partizani; prebivalci sovjetskih okrajev začeno okupiranih od nemških okupatorjev!

Dovolite mi, da vam na prvem mestu za želim srečno Novo Leto.

Preteklo leto, bilo je leto ostrih bitk na bojni črti patriotične vojne. Ob porazu v preteklem letu Nemcev pri Moskvi in drugih krajih bojne črte, Hitler je prisilil svoje zaveznike — Italijo, Rumunijo, Madžarsko in tudi Finsko, do skrajnosti izčrpane, da postavijo na razpolaganje vso ljudsko silo nemški komandi; da dajo vse kar se more odpeljati v Nemčijo; pri tem premeščen je del okupatorske armade iz Francije in drugih okupiranih držav z namenom ogromne koncentracije vojaštva, zadati smrtni udarec naši armadi v letu 1942.

Nemislilim za potrebno govoriti o načrtu udarca namenjen po nemški vojni komandi, ker je to na slikovit način pojasnil v svojem poročilu dne 6. novembra, Stalin. Vse kar bi vred z tem pripomnil je to, da so bili načrti veliko večjega obsega, kakor pa jih je dosegla fašistična armada.

Bitke so dostikrat bile do skrajnosti oštre in večkrat v kritičnih trenutkih. Rdeča Armada je hrabro branila sovjetsko zemljo in zadajala težke udarce sovražniku, kateri ga so stopnjema ničili, ter na našli škodo nameravanim načrtom hitlerovcev.

Pregledni rezoltat vojne za zadnje leto, nam daje podlago, da ob tej priči lahko rečemo, da je vojna situacija povoljnija za nas, kakor je to bila v prvem letu, če tudi je Rdeča Armada ravno tako zadajala težke udarce sovražniku.

Razvidno iz tega sledi, da v minulom letu Nemci, niso vodili ofenzivo na celi bojni črti, marveč edino na enem kraju in predvsem na jugu in jugozapadnem pravcu. Nemška armada pretrpela je ogromne izgube v toku vojnih operacij z tem pokopala svojo ofenzivno silo. Junaška obramba Sevasto-

LAVAL TRGUJE Z FRANCIJO

Madrid — Vest iz Francije pravi, da je Lavalova vlada v Vichyju naznanila razdelitev bivše neokupirane zone južno Francijo. Ozemlje na vzhodni strani reke Rhone, ki vključuje Marselles in Toulon, pristanišni mesti, je prišlo pod kontrolo italijanske armade, ono na zapadni strani te reke pa pod kontrolo nemške armade. Sfera nemškega vpliva vključuje Vichy, Clermont-Ferard in Toulouse.

Iz gornjega sledi, da je francoski kvizling Laval dosegel oblast nad usodo Francije tako, da zdaj trguje in deli posazni telnosti sestav Francije med svoje gospodarje. To ni izvenreden slučaj od tih "čuo ez česa" leti opozarjali pred Lavalovim izdajstvom, katero je prišlo do svojega vrhunca.

Upati pa je, da kadar pride priložnost in ko bo enkrat francoski narod spregovoril besedo, gotovo jo bo spregovoril na grobu vseh domačih in tujih kvizlingov v zmagonosni besedi svobode.

pola, zahtevala je ceno precej nemških in rumunskih divizij.

Nemške izgube pri Stalingradu, segajo nad stotisoč ubitih in ranjenih. Fašistične izgube so ogromne tudi v drugih pravcih. Za vsak kilometer ozemlja, Nemci so plačali znatno večje žrtve, kakor pa v njihovih ofenzivah v pričetku vojne.

Medtem Rdeča Armada, če tudi proti odstopanja, ona se je vedno pripravljala, za kontra udarce z podvojeno silo. In končno, kaj vse to pomeni? To pomeni, da je iniciativa prešla v roke naše komande, katera jo je na hitro roko tudi izkoristila. Močni udarci na sovražne oddelke pri Vladikavkazu; naša proti ofenziva pri Stalingradu in v teku borbe pri njemu, katera je zreševala fašistično silo; ofenziva na centralnem frontu in razvijanje ofenzive v pokrajinah srednjega Dona in severnem Kavkazu — pomeni spremeno situacije v našo korist na celi sovjetsko — nemški bojni črti.

Kot rezultat naše ofenzive, katera v stalingradskem okraju pričela 19. na centralni bojni črti 25. novembra in v pokrajinah srednjega Dona 16. decembra — Nemci so pretrpeli take izgube da so občutne na vseh krajih bojne črte. Kot posledica naših ofenziv, zajeto je mnogo vojnih vjetnikov, pobito je na tucete fašističnih divizij; zajeta količina orožja, municije, vključujoč stotine letal, tisoč tankov, topov, minometov, strojnje, avtomatičnih pušk, trokov, ter na milijone granat in drugih vojaških potrebščin. Osvobojeno je po Rdeči Armadi, nad 2000 vasi, okrožnih središč in mest.

Kadar govorimo o minulom letu, moramo pri tem spomniti patriotičen sentiment naroda Sovjetske Zveze in porast podpore bojni črti. Vse to se izraža na več raznovrstnih načinov. Delavci in delavke, inženirji in tehničarji, stalno izboljšujejo kvaliteto sovjetskega orožja, pospešujejo proces proizvodnje in produktivnosti svojega dela. To je omogočilo neoviranemu dovažanju Rdeči Armadi in Mornarici, orožja in municije.

Kolektivni farmarji, moški in ženske, storili so dosti v zadnjem letu, za večjo proizvodnjo setve in pomnožili živinorejo. Delo na kolektivnih farmah obrodilo je dobrim plodom. Žetva minulega leta je bila izvrstna in uspešnejša ter ob svojem času pospravljena. Kolektivni farmarji so z posebno skrbnostjo vodili obdelovanje zemlje, katera je bila odrejena za obrambne svrhe. Dokaz temu je, da so farmarji na teh delih zomlje pridelali več pšenice in povrtine z Rdečo Armado, kakor je bilo predvideno v načrtu.

V zadnjem času narašča pokret v zbiranju fonda za bojna letala in tanke. Stalno je poslano na tisoče brzojavov od moških in žensk iz raznih farm, kjer poročajo, da so prihranili delno vsoto namenjeno za izdelovanje bojnih letal in tankov. Poleg tega farmarji redovito dajajo državi svoje prihranke pšenice, mesa in drugih poljedelskih produktov.

Ves sovjetski narod objet je sentimentom patriotizma, vredno je pripomniti, da kolektivni farmarji nacionalnih republik in posameznih okrajev, ne samo da gredo pod korakom ki stopnjema izboljšuje delo in poljedel-

ske proizvodnjo, marveč ta presega v vsemu celokupno proizvodnjo prejšnjih let. Vdanost in požrtvovalnost kmetov na kolektivnih farmah naspram sovjetski oblasti in ljubezen naspram svojemu vodji Stalinu, daje najlepši pregled v tem, da eno leto in pol trajajoča vojna, ni oslabilala, marveč pojačala zaledje, še tesnejše zbila bratstvo naroda v borbi proti nemških razbojnikov.

Naša inteligencija od akademiarjev do vaških učiteljev — postavila je vse svoje znanje in moči na razpolaganje svoji domovini. Ona ustvarja duh, kateri ima le eden cilj — da prinese svoj delež stvari za zmago nad sovražnikom. Čez državo ona prinaša svoj vpliv in vnetost v laboratorijih, raziskovalnih institucijah, tovarnah, delavnicah, poljedelskih laboratorijih in na splošno v vseh ozirih tekočih nalog znanosti.

Brez kakoršnega koli omahovanja dejstva zatrjujejo, da se ves sovjetski narod, vse narodnosti, velike in male, bore v raznih vrstah Zveze Sovjetskih Socialističnih Republik, za zmago nad nemškim fašizmom.

Ljubezen naroda naspram svoji armadi, se najbolj odraža z številnimi darili vojakom in častnikom na bojni črti. Z eno besedo vsak državljan, pa tudi šolski otroci, na eden ali pa drugi način zbirajo darila in hočejo na ta način izkazati svojo skrb in ljubezen naspram Rdeči Armadi.

Staro leto 1942 — je odšlo. Ono je našemu narodu ostavilo težkih in komplicirane naloge. Ali poleg tega ostavilo je istočasno povoljne perspektive za naslednje leto. Naš narod bolj in bolj aktivno pomaga bojni črti. Iznajdena so nova sredstva za stalno povečanje pomoči. Naša armada dosega je militarne izkušnje ne samo za hitro obrambo, marveč zadajati brezobzirnemu sovražniku, težke udarce.

Vkljub številu kazenskih ekspedicij proti partizanom in naroda, ki simpatizira z njimi, partizanski pokret se je razširil, kateri v zaledju bojne črte zadaja občutne udarce fašističnim brigadam.

Imamo mnogo razloga verjeti, da bodo Zavezniki dali še večji delež v borbi proti fašizmu. Ves sovjetski narod, vojska in marnarica, vodi jih želja, da se sovražnika izžene iz naše zemlje in kolikor prej mogoče. Vporabimo vsled tega vse naše znanje, moč in izkušnje, za dosegol volikega cilja. Zberimo se vse na okrog in bližje našega voditelja, poveljnika naše vojske in mornarice — Stalina, da bo zmaga našega naroda bolj sigurna.

OČKA IN MATI CVAR

Windsor — V Windsorju živita Frenk in Johana Cvar. Očka Cvar so stari okrog 75 in Johana 68 let. Frenk je zaposlen pri Fordu, Johana pa doma pomaga pri hiši v hišnih opravkih, kuhanju pranju itd. Oba sta menda najstarejša v letih med nami Slovenci tukaj. Vendar pa oba polna zaupanja v boljše čase in razmere tukaj, pa tudi v starem kraju.

K novemu letu sta poslala svojo naročnino za list Edinost, ter tudi priložila tri dolarja za tiskovni sklad. Par besed iz njihovega pisma se glasi: "Zahvaljujemo se na čestitki k novem letu. Tudi midva želiva tebi vse najbo-

LETNA SEJA ODSEKA ZVEZE KANADSKIH SLOVENCEV V TORONTU

Toronto — Letna seja je kot navadno pregled dobrih in slabih strani aktivnosti organizacije, volitev novega odbora; novi načrti sestavljeni na podlagi izkušenj dela v naslednjem letu. V tem pravcu se je vršila tudi letna seja našega odseka prvo nedeljo v tem mesecu. Naj ob enem pripomnim, da je za redne seje nasledil sklep, da se bodo vršile zaporedoma vsako prvo nedeljo v mesecu, prostor in ob kateri uri, bo pa odbor obvestil članstvo.

Izčrpano poročilo brata tajnika, dalo je najlepši pregled našega dosedanjega uspeha. Od svoje vstanovitve tukajšnji odsek, je res pristopil k delu, ki prinaša v splošnem korist. Namreč od svoje vstanovitve, zbranega je nad štiristo dolarjev v kampanjah za pomoč Sovjetski Uniji, Rdečemu rihu Kanade itd. Naravnost omenjena vsota bi bila lahko večja ako bi bil odsek prej vstanovljen. Toda temu je komaj par mesecev od njegove vstanovitve. Zato je jasno, da ni mogoče pričakovati večje aktivnosti in boljše uspeha za tako kratko dobo. Gleddajoč na zmognost in okoliščine, tedaj lahko rečemo da je naš odsek naredil dober uspeh v svojem delu.

Iz poročila tajnika razvidno je tudi, de je odsek dosegel v tem času 20 članov. Od teh na letni seji se jih je vpisalo nekoliko, sicer uglednih rojakov iz Toronta. Da se zadobi večje število čla-

nov in bolj spozna še druge rojake o pravili in delovanjem organizacije Zveze Kanadskih Slovencev, sklenjeno je, da se prihodnja seja vrši v nedeljo dne 7. februarja ob 2 uri popoldan v Bolgarsko — Macedonski dvorani 386. Ontario St. Poleg rednega programa seje, bo ob tej priložnosti tudi predavanje o razmerah v starem kraju in tekočem položaju v svetu. Predaval bo Urednik Edinosti brat Geo. Matešič. Torej že ob tej priložnosti vabimo vse v splošnem da se vdeležijo tako redne seje, kakor tudi predavanja, katero nam bo pojasnilo marsikatero stvar v starem kraju in svetu v splošnem. To nam bo ob enem najboljša pomoč k razumevanju naših nalog v Kanadi, da jih v naslednjem letu pospešimo v kolikor bolj mogoče. Da proširimo naše delovanje in pridobimo novih članov v organizacijo. Da aktiviziramo samih sebe v raznih zadevah v naši novi domovini Kanadi, ter na podlagi vsega ko pride čas da bomo pomagali našim bratom in sestram v starem kraju na organizirani podlagi za večji in boljši uspeh.

Novo izvoljeni odbor odseka za naslednje leto je kot sledi: Predsednik odseka, Anton Kozlevčar, podpredsednik Leskovec, tajnik Raymond Maurin in blagajnik J. Seryak. V nadzorni odbor so izvoljeni, John Panyan, Peter Vipavc in Geo. Matešič.

Raymond Maurin

ČESTITKE IZ KALIFORNIJE

Redwood Calif — Cenjeno uredništvo Edinosti. Priloženo vam pošiljam dva dolarja za fond lista, ter istočasno je moja želja tem potom izročiti čestitko k novem letu 1943, rojakom in rojakinjam v Združenih državah in Kanadi. Če tudi je to že pozno vendar pa ne prepozno za dobro namenjene čestitke, tembolj ko so v duhu tekoče dobe, ki zahteva dosti od vsakega posameznika na polju protifašistične borbe za osvobojenje narodov in človeštva. Tedaj so nam ravno čestitke v plemenitih zadevah vzpodbuda k še bolj složnemu sodelovanju vprid borbi za vničenje fašizma.

Kar se tiče lista Edinosti, se mi dopade in ga vedno z veseljem pričakujem. Tako pa menda sleherni naročnik kajti važnost se ne obstoja v tem, koliko krat izhaja, marveč kakšno pot za zedinjevanje vseh svobodoljubecih sil utira in pojasnuje izhod k gotovim in vrednostnim nalogam.

Zares moram priznati kanadskim Slovincem, prav po sebnem sodelavcem in sodelavkam Edinosti, ki so tako

vztrajno delali in z požrtvovalnostjo premagovali marsikaj ob pričetku. Danes pa z ponosom gledajo svoj napredek, kateri jih postavlja v one vrste narodnih in mednarodnih idealov, ki so danes najsvetejša vrlina vseh svobodoljubecih sil sveta, za obstoj in srečnejšo bodočnost. Torej s željo in zaupanjem da bodo v naslednjem letu podvojili svoje sile okrog Edinosti, organizacije Zveze Kanadskih Slovencev ter sodelovali toliko bolj z daj uspešno, kar bo vzgledno odražalo kanadske Slovence sredi raznih drugih narodnih skupin in domačega naroda prve med prvimi v borbi proti fašizmu; za svobodo demokracijo in ena kopravnost. Frances Lagoj

NOV ODSEK ZVEZE V WINDSORJU

Windsor — Glavno tajništvo Zveze Kanadskih Slovencev, sprejelo je kratko poročilo od brata Zdravjeta, da je tam dne 3. tg. m., vstanovljen odsek Zveze, kjer je pristopilo 23 članov.

Med drugim omenja, vsi so takoj plačali pristopnino in članarino. Največja zasluga gre pri tem bratu Miketiču, ki je požrtvovalno deloval na tem, da se je vpisalo že ob pričetku lepo število članov v odsek.

Upamo da nam bo delo uspevalo v vseh ozirih. Da bomo z pomočjo organizacije sponjjevali najlepše naloge, ki so zapopadene med narodi za vničenje sovražnika in osvobojenje sveta. Torej naj nas navdušuje narodna zavest in ponos v tem delu vsepovsod. Naprej za meo organizacijo Zveze Kanadskih Slovencev!

L. Zdravje, tajnik.

izrečena zahvala s željo, da bi bila oba zdrava še leta naprej v svojem življenju — Ured. Pozdravljena Frenk in Johana Cvar!

KOOPERACIJA IN ENOTNOST JE POTREBNA

Mexico City — Vincento Lombardo Toledano, predsednik latinsko ameriške delavske federacije, je na potu v Združene države radi pregovora z vodjama AFL in CIO in z predstavnikoma ameriške vlade.

Glavni namen je, da se v tem pregovoru izdela načrt za kooperacijo izmed unijskega gibanja latinskih ameriških republik, Kanade in Združenih držav. Med tem pripomnil je Toledano naslednje: "Zdaj je čas, da se razvije delavska enotnost v zapadni hemisferi, za ohranitev demokratičnih predpogojev in tudi skliče kontinentalni kongres delavcev".

Toledano prej ko je zapustil Cubo, imel je pogovor z unijskimi voditelji,

predstavnik od 500 00 unijskih članov latinsko ameriške delavske federacije. Ob tem času, namreč ob eni uri popoldne izvršila se je 15 minutna stavka v trinajst republik v protestu proti Hitlerjevega ubijanja židov. Nad 4 milijone unijskih članov je sodelovalo demonstrativno v tej stavki.

Toledano, ki je podal izjavo pred svojim odhodom časopisni agenciji ALN., naglašala potrebo Pan—Ameriškega Delavskega Kongresa, za kooperacijo in enotnost na celnem kontinentu. Z tem povdarja Toledano, bi bila prva stopnja k zmagi zadobljena, tako med delavci, kakor tudi v prid Zedinjenih narodov v borbi za vničenje fašizma".

Slovinci iz Vancouverja za pomoč Sovj. Uniji

Vancouver — Specijalno za Edinost! Sporočamo vam da smo imeli tukaj v Vancouverju dne 29. decembra zabavo, kjer smo zbrali, "šestopetnajst dolarjev" za pomoč Rusiji.

Zabavo je priredil tukajšnji odsek Zveze Kanadskih Slovencev. Uspeh je bil izvrsten moralno in tudi kakor je razvidno materialno. Ljudje so bili dobro razpoloženi in je vsak z navdušenostjo prispeval za tako plemenito stvar, zavedajoč se, da če pomaga Rusiji danes, da z tem pomaga samemu sebi.

Požiljamo bratske pozdrave vsem Slovincem in Slovenkam, ter kličemo naprej bratje in sestre vsepovsod v novem letu, za končno zmago in osvobodjenje. Listu Edinosti — pa mnogo uspeha.

ZA POMOČ SOVJETSKI UNIJI

Iz Toronta so darovali v ta namen sledeči: Po 10 dol. Frank Zabukovec in Ludvik Tancek, Po pet dol. R. Maurin, T. Hočvar, F. Kresol, J. Celar, M. Savor, T. Bartol, Neimenovani. Po dva dolarja: J. Sheryak, F. Kramar, J. Urbanc, W. Rešek, J. Divjak, Neimenovani, T. Bavdek, F. Krajc, L. Žagar, F. Vrbič, Neimenovani, T. Kozlevčar, G. Matešič. Po en dolar: Mrs. Sheryak, L. Klemenčič, J. Znidaršič, F. Krnc in J. Petrič.

IŽ CUMBERLANDA B. C.

Cenjeno Uredništvo Edinosti, priloženo vam pošiljam denarno nakaznico v znesku 12 dolarjev, za šest letnih naročnin. Upam da sprejmete v redu in da boste z prihodnjo izdajo poslali list novim naročnikom.

J. Deganc

Inostrani poslaniki obiskali vojne tovarne

Toronto — Zadnji teden so inostrani poslaniki obiskali več vojnih tovarn v tukajšnjem mestu. Med temi je bil poslanik Sovjetske Unije F. Gušev, kateri je imel med delavci največ pozornosti in naklonjenosti, kakor zatrjuje mestno časopisje.

Sovjetski poslanik Gušev se je zelo pohvalno izrazil o delavkah v raznih tovarnah in katerih število zaposlitve vedno bolj in bolj narašča. Ženske opravljajo po večini razna dela v tovarnah in le kjer je sicer težko delo, so zaposleni moški. Tako je veliko število delavk vpisanih v tovarnah za izdelovanje bojnih letal, tovarnah municije itd. Poleg tega na

Izpolni OBLJUBE FRANKO

Stockholm — Občutno prizadeta Hitlerjeva vojna mašina na vzhodni in afriški fronti, zahteva od Španskega kvizlinga Franka, da ta izpolni obvezne obljube. Namreč poročilo zatrjuje, da je prišlo do sporazuma izmed Hitlerja in Franka, da bo ta mobiliziral 3 milijona armado proti evropskim sovražnikom, ako bo to potrebno. Zdaj pa, ko Nemčija pozivlja pod orožje od 16 let starosti mladeniče, se zahteva tudi od španskega kvizlinga obljuba.

VSI MOŠKI PRI VOJAKIH

Hunter Point, Que. — Okrog 40 milj odaljena tukajšnja vas od Timminska—Ontario, so vsi moški ki so v vojaških letih pri vojaki. Zadnje dni so tri mladeniči se vpisali dobrovoljno v kanadsko armado ter z svojim odhodom ostavili vas brez enega moškega v vasi, ki bi ne bil pri vojaki, in da je v vojaških letih.

To je zaprav najboljši odgovor raznim kvizlingom med francoskim narodom v Quebec provinciji, ki hočejo razkol med Francozi in Kanadskim narodom. Hočejo namreč posebno autonomijo in so proti tega, da se pošilja kanadska vojaštvo čez morje. Toda zavest francoskega naroda ceni današnji čas nasprotno takim namenom in hoče v soglasju z kanadskim narodom v splošnem enotnosti v borbi proti sovražniku, ter istočasno enakopravnost v narodnih ozirih. In v tem jih bo podpiral narod v splošnem.

BRATSKA SLOGA RODI DOBER USPEH

Port Arthur — Kaj pak — kakor drugod, smo tudi tukaj spremljali staro leto k svojemu počitku in novo k svojemu nastopu, zavedajoč se naše dolžnosti za zmago nad fašističnim barbarstvom.

V veselj društveni zabavi vsih tukajšnjih organizacij, segali smo si roka v roki zvestobo, Slovinci, Hrvati in Srbi. Vsak je bil vesel in se je čutil tiliko bolj pogumnega, ko je sredi treh narodnih skupin videl bratsko razpoloženje in medsebojno zaupnost v vsih drugih nalogah. Tako so govorili tri bratje v sporedu drugega programa Eden od Slovencev, eden od več krajih so šolski tečaji za poduk žensk v raznih strokovnih delih.

Borili smo se z pestmi in z bajoneti

By Henry Shapiro

Dopisnik British United Press, Henry Shapiro poroča iz bojne črte pri Stalingradu borbo tega junaškega mesta. Pri tem je izčrpen intervju, ki ga je imel z poveljnikom obrambe Stalingrada, Lieut. Gen. Vassily Chuikov.

"Pred štirimi meseci je omenjeni general Rdeče Armade Chuikov, se zaustavil na griču pred Stalingradom Trideset milj na daleč odseval je plamen ognja iz gorečega mesta. To je bil strasen pogled na sikajoči ogenj in treskanje bomb, na nekoč cvetoče mesto ob reki Volgi.

Tedaj je dobil general Chuikov povelje za obrambo mesta. Pripraviti se je bilo potrebno na življenje in smrt.

Proti nass je bila nadomestila v vojaštvo, topništvu, bojnih letalih in z eno besedo nadmoč v vsakem oziru. Dan in noč so naši oddelki Rdeče Armade, bili v ognju in borbi. V borbi, ki je kakor je omenjeno bila neendaka in ki je zahtevala izvenredno junaštvo za vzdržanje. Kolikor več so naši oddelki vničili nastopajočih nacistov, toliko več jih je napadalo in ni čudnega da se je sem in kje računalo na neuspeh. Vse to se je ponavljalo uro za urom, dan za dnem in teden za tednom. Zgodovina ne more najti v vsej svoji povesti primeru borbe pri Stalingradu. Ta je ne samo dala junaški primer vzdržljivosti naše armade, ne samo da je dala primer, da se tudi eno samo mesto lahko bori v obrambi hišo za hišom, ulico za ulicom, marveč pokazal izkoriščanja raznih sredstev in metod borbe proti sovražniku, če tudi je ta v premoči.

MESTO BILO JE EN SAM OGENJ

Ko mi je bila poverjena naloga od vojaškega odbora obramba Stalingrada, zavedal se sem do celja velike odgovornosti in težke naloge pred menoj, nadaljuje Chuikov. Eden ali pa drugi si je lahko risal oblik mesta 30 milj na daleč v stran. Nemške bombe so spremenile mesto v en sam velik ogenj.

Med armado razume se bilo je tudi pesimistov, toda jaz sem take postavil na pravilno delo, kateri so potem z vsakim dnevom videli rezultat v našo korist. Predvsem bilo je potrebno navdušiti armado in ljudstvo k pravilnemu razumevanju odgovornosti, položaja in težke naloge. Razumevanju, da je vsak poskus odstopanja nemogoče, ker za nami je široka Volga. To je bilo jasno vsakemu, da drugega izhoda ni, kakor odločna obramba mesta na življenje in smrt.

Nemška komanda je vporabila svoje vrste metode proti Stalingradu. Ona je skušala z organiziranimi navalni eden za drugim, da bi na ta način prodrli v mesto in ga zavzeli. Ako računamo na obseg navala in tudi pri tem orožje nacistov, tedaj se naravnost lahko reče, da smo bili odločni in imeli korajžo. Kajti od sprejdanja naval nacističnih tankov, bojnih letal, topništva, minometi in raznega drugega orožja, ki ga je pri prič težko naštetih, ter v zaledju reka Volga. Tak je bil naš položaj in pri čemu so naravnost nacisti računali svoj uspeh. Namreč potisniti nas v reko z tako močnimi navalni in ognjem. To je bil njihov načrt, kateri se njim pa ni obnesel.

Oni so mislili, da ako navalijo z ogromnim številom moštva, topništva in drugim orožjem, da bo vse to iz dneva v dan delovalo na naše moralo, našo izdržljivost. Toda v tem so se zmotili. Prvič zato, ker so tako nakupičene naskokujoče nacistične sile, bile zelo dober cilj za našo pehoto in topništvo. Toda mi smo jih zaporedoma ničili. Poleg tega nemišlim da je bila kje tako strahna borba na nože v tekoči vojni, kakor je to bilo pri Stalingradu. Nož in ročne granate so bila izvrstna sredstva v tej borbi.

T. Starčič

Glavna karakterističnost borbe pri Stalingradu je v tem, da se je ta vršila, ne na način kakor se to uči v vojaških šolah, univerzah itd. V tej borbi, so bili razni in na razni način spopadi. Razdalja ponekod je bila le en in eno desetino jarda. Ponekod pa od 20 do 30 metrov itd. Največja razdalja med nami in sovražnikom je bila 150 metrov. Glavna komandantstva v tej borbi.

Vsled tega razumljivo je, da smo morali najti nove metode borbe in tudi obrambe. Naši obrambni položaji so bili aktivni. Na kraju od vsakih 24 ur dneva, seštevati smo rezultate borbe in položaja. V pričetku vrstila so se poročila od vsih strani skoraj enaka. Nemogoče — nemogoče je seštetih mrtve. Sam sem nekajkrat imel priložnost videti resnično poročilo, namreč da ni bilo mogoče seštetih mrtva trupla nacistov. Toda to število je naraščalo z vsakim dnevom in ob vsakem spopadu.

Naša armada je postajala iz dneva v dan odločnejša. Izgubljala se je nezaupljivost in pesimizem, naraščala je sila in upi z vsakim dnevom. Zavladala je vera v vzdržljivost in odločnost. Naraščalo je junaško in samopotrvalnost, zaprav izvenredno junaštvo.

Ko je sovražnik nastopal z silo proti našega položaja in da je bila njebova sila 10 in do 15 toliko kakor naša, naši vojaki so izdajali povelje našemu topništvu streljati na njihov položaj, računajoč pri tem, da bodo na naši strani izgube od 10 do 15 krat manjše, naspram sovražnika.

Ko so naši oddelki prekorčili zapadno stran obrežja pri reki Volgi, nastal je neki prepored. Nastala je globoka ljubezen do svoje domovine in strahna mržnja proti sovražniku.

Naša armada je nepremagljiva. Nemška armada je junaška edino kadar je podpirana z bojnimi letali, topništvom in tanki. Ako bi ta morala se boriti brez teh sredstev pomoči proti naši armadi, bi njena moč bila neznatna.

Naša armada je nepremagljiva, toda pod dobrim in razumljivim vodstvom, katero pozna svoje naloge. V vsej borbi mi ne poznamo odstopanja pri Stalingradu. Nemci so napredovali edino na onih krajih, kjer je padel zadnji vojak Rdeče Armade na obrambnem položaju.

Prva divizija, ki je prišla v spopad z nacistično silo, je bila generala Rodimtzev. Ona je vzdržala prve udarce nacistične sile. General Rodimtzev je omenil v pogovoru: "Mi se bomo borili do zadnjega človeka. Mi ne bomo zapustili živi Stalingrada". Njegova divizija je branila levo stran mesta, skoraj najvažnejši položaj, proti katere so Nemci vporabili naskok za naskokom, toda brez uspeha. Vskopot so bili odbiti proti ogromnih izgub.

Zatem so napadali na barikade v industrijskem področju mesta. Pri teh jih je dočakala Smekhotorova in Gurievsova divizija. Nastala je krvava borba za vsako unčo prostora.

Povrh vsega nastrahnejša borba je nastala 14. oktobra, namreč po govoru Hitlerja, ko je ta izdal povelje zavzeti Stalingrad pod vsako ceno neoziraje se na ceno žrtev in materiala. Iskreno povedano nikdar nisem videl nekaj primernega v borbi, kakor je ta nastala takrat. Nisem si sploh mogel verjeti, da bi kdaj kaj takega moglo v borbi nastati na zemlji.

To je bil dan, ko niste mogli videti pred seboj do 5 metrov razdalje. Ogenj, dim streljanje in pokanje pretersalo je zemljo in nebo. To je bil najtežji dan za branitelje Stalingrada. Divizija generala Zhuludevs, dobila je močne udarce od strani nacistične sile. Nemci, so napadali na to divizijo neprestano, katera je pri tem izgubila precej svoje odporne sile. Ti napadi so se ponavljali z dvema divizijama tankov. Končno je Zhuludevsova divizija bila obkoljena. Vsak njen vojak je pobil na tucete nacistov. Vojaki so umirali na položaju, ali se niso predajali živi v roke sovražniku. Vsi oni ki so pobiti in oni ki so ostali pri življenju, so pri meni heroji. Ni mogoče preračunati koliko napadov so ti ljudje vzdržali. Najbolj pregledno bi bilo za razumeti, če rečem, da je bil venomer napad za napadom.

Nemci so napadali z vsilo računajoč prodrati. Toda v tem so se vračunali. Rusi, če tudi "fanatično" so zmožni nabiti Nemce, ter pri tem prekašajo njih vzdržljivosti in odločnosti.

Stalinovo povelje. Verjamen, da ako bi bila militarna mašina vporabljena proti kateri koli druge armade na svetu, kakor je ta bila proti nas, vključujoč, tudi nemško, bi ta nemogla vzdržati, kakor je naša armada. Naša armada je imela eno samo zamisel: "Stalinovo povelje se glasi — ne odstopiti".

Izmed 7 in 20. novembra naša armada, ni bila več v obrambi same sebe. Ona je prešla iz obrambe v napad, če tudi pod težkimi in skoraj neverjetnimi okoliščinami in v manjših oddelkih. Ti napadi, so zvrnili pozornost sovražnika in ga prisilili računati na njih. Z takim napadi prisilili smo sovražnika, da je moral že ob tem času poseči po rezervni mo-

PRVOKRAT V TORONTO

"PARTIZANSKA BRIGADA"

Pretrsljiva povest sovjetske bojevitve partizanske brigade na Ukrajini. Povest ki bo dala slehernemu ne samo slikovit užitek borbe proti sovražniku, ampak obenem najboljša pričujočnost partizanskih oddelkov in njihovega vrednostnega dela v sovražnikovem zaledju.

Vse to boste videli v filmu "Partizanska Brigada", ki bo zaporedoma na programu samo teren dni z pričetkom 18. januarja v VICTORY THEATRE — Spadina in Dundas St.

Program se prične vsakega dneva ob 5 uri in 30 minut popoldne. Cena vstopnice ni zvišana in z tem daje priložnost slehernemu za vdeležbo.

18. januarja v Victory Theatre!

JAVNI SHOD V SUDBURY

Za pomoč junaškemu narodu in njegovi neustrašni armadi Sovjetski Uniji

Skupni odbor Slovencev, Hrvatov in Srbov, predstavnik od raznih organizacij, priredijo javni shod dne 17. januarja ob 8 uri zvečer v Hrvatskem Narodnem Domu, z namenom pomoči junaškemu narodu in njegovi armadi, Sovjetski Uniji.

Bratje Slovinci, Hrvati in Srbi.

Nikdar prej ni obstojala pred nami in tudi drugimi narodi v svetu, dolžnost naspram junaški in vztrajni slovenski zaveznic. Je ni cene, ki bi mogla nadomestiti in poravnati dolg v obsegu one datave, ki jo daje Sovjetska Unija Zedinjenim narodom in človeštvu. Tekoča kampanja za eden milijon dolarjev ali pa kakor je

rekla Mrs. Churchill o vsi dosejani pomoči, katera je dosegla res lep uspeh, je komaj kaplja v morje naspram potrebam. Torej naj ne bo med nami od najmlajšega do najstarejšega, kateri bi ne bil vdeležen na omenjenem shodu in po svoji zmognosti vsaj delno se odloži junaški zaveznic v borbi za osvobodjenje sveta od fašističnega suženjstva.

Vsi oni, ki vsled epega ali pa drugega razloga bi ne mogli prisostovati shodu, naj dar izročijo: Josip Kolibaš, 450 Montague St. in Geo. Begič, 255 Bloor St.

Skupni odbor: Za, HBZ odsek št. 793, Josip Kolibaš, Geo. Begič, Andrej Graf in Ivan Vintar. Za, Z.K.S., Frank Zaic, S.K.S., M. Obradovič in S.K.H., Edvard Papež.

POLOŽAJ NA BALKANU

Ankara — Turški list "La" objavil članek o Jugoslaviji "Turquie" je pred kratkim v katerom ostro zavrača pisanje bolgarskega časopisja, ki govori o "divji" Jugoslaviji. Bolgarska morda misli, da Jugoslavija na zemljevidu ne, obstoji več in da je le še spomin zgodovine. Toda Jugoslavija živi in ni mrtva. Kmalo bo vstala, večja in silnejša nego je bila.

Vplivni turški list "Yshy" Sabah" piše o Albaniji in trdi, da je zasedba te dežele Italijanom le v breme, izvor intrig in tudi v gospodarskim pogledu nima velikega pomena, toda radi tega se nast. Taka krivica bi odmevala polotoku.

Radio Budimpešta poroča da je nemški načrt repatriacije v Bosni živečih Nemcev ki obsega 200.000 oseb že izveden. Večina teh Nemcev pripada poljedelskim slojem; manjše je število rudarjev in drugih industrialnih delavcev.

Angleški list Daily Sketch poroča o govoricah o neki važni kupčiji med Nemčijo in Bolgarsko, ki je bila baje zaključena v sporazumu z Musolinijem. Transakcija bo v kratkem končno veljavno odobrena na sestanku Ribbentropa s kraljem Borisom.

Gre za priključenje raznih jugoslovanskih krajev v vzhodni Macedoniji k Bolgarski, na račun odškodnine za različne bolgarske ko-

či, kajti prejšnji zaporedoma navalni proti nas z ogromnim številom vojaštva, so izčrpli njegovo silo. Tako so vrgli proti naše 62 armade, svojo rezervo 44 in 160 divizijo, kateri se ste nahajali zadaj Gumrak—a. (dalje prihodnjic.)

nacesije na drugih poljih. Boris bo baje poskušal prisiliti Bolgarsko do bolj aktivnega sodelovanja v vojni. Kje bodo uporabljali bolgarske čete, ni znano — nikakor ne proti Rusiji, kajti znano je, da bolgarski narod simpatizira z Sovjetsko Unijo.

Slikar Hinko Smrekar ustreljen kot talec

Profesor dr. Furlan je prejel te dni poročilo iz domovine, da so Italijani ustrelili kot talca znanega slovenskega slikarja, Hinko Smrekarja. Poročilo pravi, da je bil Hinko Smrekar bolan, da ni mogel niti stati pokonci, pa vendar so ga ustrelili.

Pokojnik je bil zelo zavedan Slovenec in je bil radi tega preganjan in zaprt že v prvi svetovni vojni.

POJASNITEV

Iz posameznih mest rojaki so vprašali glede potrdila posameznikom ki so prispevali za pomoč Sovjetski Uniji, naj bo pojasnjeno: Da omenjena potrdila pošlje Glavni odbor vsakemu posamezniku na njegov naslov. Zato je važno, da natančno zapišete svoje ime, priimek in naslov. Poleg tega vsi oni, ki so prispevali večjo vsoto v ta namen, imajo prednost od tega, da jo pri dohodninskem davku odštejejo v svojo korist.

Obenem prosimo rojake ki so sprejeli nabiralne pole, da jih ob sklepu kampanje povrnejo Uredništvu, dočim denarno vsoto lahko pošljejo na Glavni Odbor v Toronto, ali pa ako obstoja odbor v dotični naselbini, jo lahko izročijo dotičnemu odboru. Denarno nakaznico za Glavni Odbor je nasloviti: Canadian Aid To Russia Fund" 80 King St. W. Toronto.